

1

Ari Karttunen

WeeGee-TALOSSA NÄKY SEN KOKO HISTORIA

Sirkka Saarinen, toimittaja

Vierailu WeeGee-talolla vain pari viikkoa ennen avajaisia osoittaa, että sen korjaus- ja muutostyössä on kunnioitettu professori *Aarno Ruusuvuoren* suunnitteleman rakennuksen askeettisen betonista ilmettä. Se on jopa korostunut, sillä muutostyössä mm. katon betonipalkistot on tuotu näkyville poistamalla alaslasketut katot. Myös lattioissa on kurinalaisesti säilytetty rakennuksen henki, pintakäsittelyn alle on tarkoituksellisesti jätetty näkyville niin trukkikiskojen jäljet kuin uusimman rakennustyönkin muistijäljet.

MILTÄ NYT TUNTUU?

Miten tähän tultu? Kronologinen tapahtumaketju vuonna 1964 valmistuneesta painotalon ensimmäisestä vaiheesta lokakuun 13. päivään vuonna 2006, jolloin kulttuuri- ja museokeskus avaa ovensa yleisölle, selviää parhaiten *Arkkitehtitoimisto Okulus Oy:n* tekemästä historiaselvityksestä. Se löytyy sivulta 28.

Arkkitehti *Henna Helander*, yksi rakennuksen suunnittelijoista, puolestaan selvittää omassa artikkelissaan muutostyön arkkitehtonisia lähtökohtia sekä rakennuksessa tehtyjä vanhojen rakennusosien vaatimia korjaus- ja muutostöitä erityisesti betonirakenteiden osalta.

Betonitoimitus kävi vielä kysymässä rakennuttajalta, urakoitsijalta ja rakennesuunnittelijalta klassisen kysymyksen "Miltä nyt tuntuu?" siihen vastaamaan istahtaa WeeGeen 1. kerroksessa sijaitsevan kahvion pöydän ympärille tyytyväinen kolmikko:

WeeGee kiinteistöosakeyhtiön toimitusjohtaja *Pekka Vikkula*, korjausurakan vastaava mestari *Rauno Aitta* YIT Rakennus Oy:stä ja suunnittelupäällikkö *Pekka Kujala* rakennesuunnittelusta vastanneesta Insinööritoimisto Alinikula Oy:stä.

TIUKAT KUSTANNUSRAAMIT

Paitsi arkkitehtonisesti ja teknisesti, hanke osoittautuu vaativaksi myös kustannusten osalta. "Kysessä oli kattohintainen projekti, johon oli käytettävissä 23,5 miljoonaa euroa, ei yhtään enempää", Vikkula kertoo lähtökohdan.

Rahasumma oli isoon muutokseen nähden pieni, hieman yli 1000 euroa neliölle. Koko hankkeen ajan onkin pitänyt tarkasti katsoa, mihin raha käytetään. Kaikki, lähtien 5000 - 10 000 euron kustannuksista, on käyty tarkasti läpi ja valittu ratkaisut, joiden hyötysuhde on käyttäjien kannalta paras.

"Näimme heti, ettei raha riitä kaikkeen, mitä toivottiin. Teimme päätöksen, että raskas perusinfra, kellarit ja ulkovaippa, tehdään kunnolla kestäväksi pitkään. Muutoksia tuli luonnollisesti myös matkan varrella, esimerkiksi ulkoseiniä ei pitänyt alun perin uusia. Tutkimukset kuitenkin osoittivat uusimistarpeen", Vikkula linjaa.

Myöskään WeeGee-talon suojelutarpeista ei tullut vastakkainasettelua: "Ehkä juuri talon askeettisesta betoniluonteesta johtuen pystyttiin löytämään fiksit suojelliset ratkaisut, jotka eivät ryöstäytyneet kustannusmielessäkään. Myös tilaratkaisujen selkeys auttoi, esimerkiksi ikkunoiden paikko-

1

"Pitkä, komea, lempeänharmaa betonijärkäle. Siinä se seisoo, mäntymetsän syleilyssä, vähän ujona ja etäisenä, mutta vahvasti itsestään tietoisena. Suomalaisuuden perikuva", toteaa Espoon kulttuurijohtaja Georg Dolivo WeeGee-talosta museoiden yhteisesitteessä.

2

Toisen kerroksen näyttelytiloihin tehtiin uudet pääportaat.

3

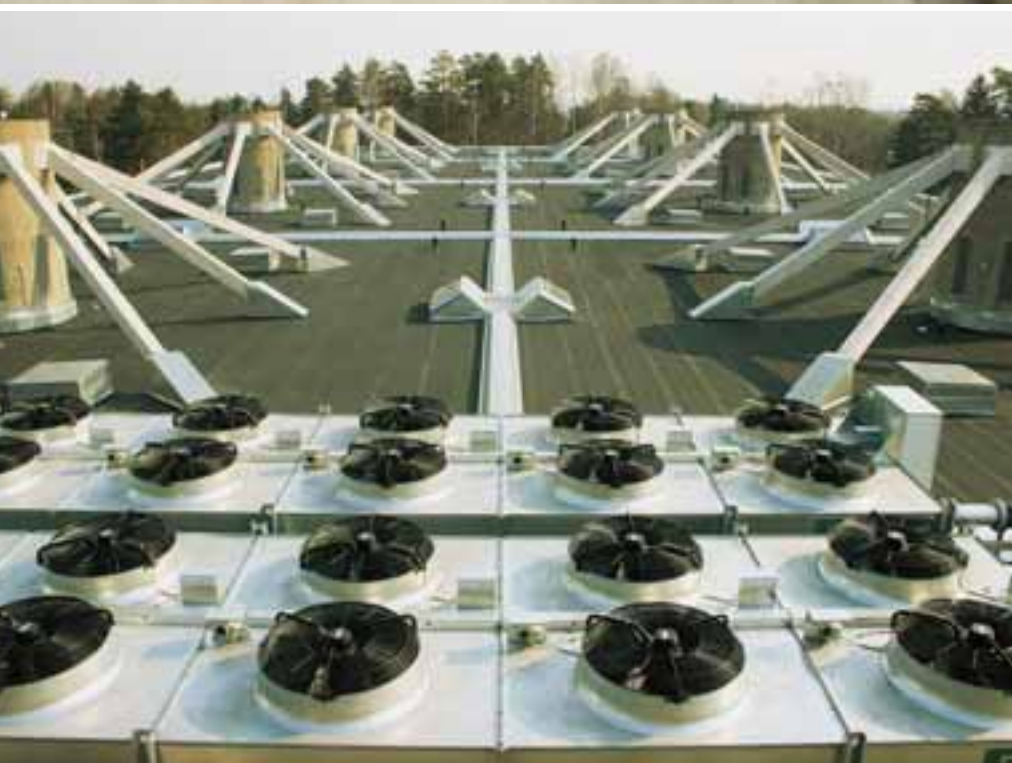
Rakennuksen kahdeksan isoa pylonia ja kattorakennetta kannattavat vinotangot kohoavat nelisen metriä yli katon tason.

4

Myös rakennuksen uudet betonirakenteet istuvat luontevasti alkuperäiseen ilmeeseen.

Airi Karttunen
2

ja ei ollut tarvetta muuttaa. Suurin näkyvä muutostarve olivat poistumistiet, jotka sijoitettiin nyt rakennuksen länsipäättyyn.”

TILAA INNOVAATIOILLE

Miehet korostavat, että jalat oli pidettävä tiukasti maan pinnalla koko hankkeen ajan: ”Pilviin ei voitu lähteä liitämään.” Jalat maassa -periaate ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, etteikö tilaa olisi ollut myös innovaatioille. ”Päinvastoin”, Vikkula korostaa. ”WeeGeessä haluttiin ottaa kaikkien osapuolien tietämys täysillä käyttöön, niin suunnittelijoiden kuin työmaankin.” Käytännössä hankkeesta muodostui pitkälle työmaavetoinen, koska käyttäjien tarpeet olivat työn käynnissä ollessa vielä pitkään auki.

Vikkula jakaakin kiitosta hyvin toimineelle, innostuneelle yhteistyölle: ”Innovaatiivisella porukalla on syytä olla ylpeä saavutuksesta, jonka se näin tiukoilla raameilla on aikaansaanut.”

Hyvä osoitus innostuneisuudesta oli Rauno Aitan mukaan jo sekin, että monena viikonloppuna urakoitsijat ja suunnittelijat miettivät paikanpäällä yksityiskohtien toteutustapoja.

KELLARI JA RIPUSTETTU KATTORAKENNE VAATIVIMMAT

Korjaus- ja muutostyöt jaettiin kahteen erikseen kilpailutettuun urakkaan, jotka molemmat voitti YIT Rakennus Oy. 1. vaiheessa, runkourakassa, purettiin poistuvat rakenteet, louhittiin rakennuksen alle uudet tilat mm. konehuonetta varten, tehtiin 1. kerrokseen uudet kantavat välipohjat, uusittiin vesikatto ja 2. kerroksen julkisivujen betonielementit. Rakennusurakka alkoi purkutöillä toukokuussa 2004, 2. vaihe valmistui luovutuskuntoon marraskuussa 2005.

Suunnittelun ja rakentajien kannalta WeeGeetalon kaksi vaativinta kokonaisuutta olivat rakennuksen alle tehty liki sata metriä pitkä kellari sekä toisen kerroksen erikoisen, ylhäältä päin vinotangoilla ripustetun kattorakenteen korjaaminen ja soveltaminen erityisesti talotekniikan vaatimuksiin.

Samalla kun rakennuksen toiseen päähän louhittiin uudiskellarikerros, jouduttiin maanvaraisten lattioiden alle jatkamaan betonipilarit. ”Haasteellista, sillä louhinta tehtiin käytännössä lusikkatyönä”, Kujala ja Aitta myöntävät.

Kellarista louhittiin yhteensä 4 500 kiintokuutiota. Louhinta ja tuennat tehtiin vaiheittain tukemalla

Airi Karttunen
3

Airi Karttunen
4

5, 6

Korjaus- ja muutostyössä on kunnioitettu professori Aarno Ruusuvuoren suunnitteleman rakennuksen askeettisen betonista ilmettä.

7

WeeGee-talon rakenteet ovat nähneet monenlaista toimintaa: kirjapainosta salibandyareenaksi ja nyt upeaksi kulttuuri- ja näyttelytilaksi.

1. kerroksen katto 8-10 metriä korkeilla putkipilareilla. Koska aikataulu oli tiukka, louhinnan kestäessä rakennuksen toisessa päässä alettiin jo rakentaa uutta. Rakenteiden tukemisessa kokeiltiin säädettävää elementtisysteemiä. Kokeilun jälkeen palattiin alun perin suunniteltuun ja parhaaksi osoittautuneeseen "vanhaan systeemiin": porattiin kattoon reikä, jonka kautta pilarit nostettiin sähkötaljalla pystyyn tuen alle.

Alaspäin jatkettavat pilarit tuettiin työn ajaksi vinoituilla 1. kerroksen katon rakenteista, jolloin louhinta-alueelle saatiin louhinnan ja louheen pois kulljettamisen edellyttämä tila. Tuennat poistettiin vasta, kun pilarit oli jatkettu ja stabiloivat rakenteet oli saatu valmiiksi.

Yksi WeeGeen kauas näkyvä tunnusmerkki ovat kahdeksan kookasta betonipylonia, jotka ulottuvat neljä metriä vesikaton yläpuolelle sekä niistä lähtevät vetotangot, jotka kannattavat 2. kerroksen kattoa. Rakenne muodostaa 27 x 27 neliömetrin suuruisia alueita.

Kattorakenteiden esille tuominen paljastaa sen, että rakennuksen ensimmäisessä vaiheessa ruutusteemillä tehty katopalkisto on toisessa vaiheessa vaihtunut säteettäiseen systeemiin.

Pylonit teettivät töitä myös kellarissa. Talotekniikan vedoissa hyödynnettyihin pyloneihin jouduttiin tekemään isoja reikiä. Kellarissa kartionmuotoiset pylonit vahvistettiin manttelioimalla, osin muotittamalla ja ahtaimmissa paikoissa ruiskubetonimalla. Ylempänä noin kolmen metriä halkaisijaltaan olevat pylonit ovat pyöreitä

Korjauskohteessa tehtiin myös uutta, kuten Henna Helander on omassa artikkelissaan kertonut. Uudet pääportaat ja pääsisäänkäynnin viereen rakennettu uusi hissi solahtavat toimittajan silmissä kuin osiksi alkuperäistä rakenneta.

TALOTEKNIKKAVETOJA PYLONEIDEN SISÄLLÄ

WeeGee-talon talotekniikka on suunniteltu näyttelytilojen tiukkojen kosteus- ja lämpötilaolosuhteavaatimusten mukaiseksi. Näyttelytiloja palveleekin useampi kone, jolloin ongelmat yhden koneen toiminnassa eivät aiheuta katastrofitilannetta. Se on merkinnyt erittäin isoja talotekniikkavetoja, joiden rinnakkaiselo vanhojen rakenteiden kanssa on teettänyt paljon työtä. Toisaalta vanhat rakenteet ovat helpottaneetkin: halkaisijaltaan kolmimetrisiin pyloneihin mahtuu paljon tavaraa.

Ari Karttunen

5

Ari Karttunen

6

Ari Karttunen

7

8

Ari Karttunen

9

Timo Airas

Koska katon vanhaan palkistoon jouduttiin tekemään liki 2000 reikää talotekniikkavetojen takia, oli rakenteet tutkittava huolellisesti. Suojelusyistä ei ulkopuolelle voitu tehdä vahvistuksia. Koska pintamittareilla ei saatu selvitettyä tarkkoja terästen paikkoja, kriittiset kohdat pilareiden lähialueilla röntgenkuvautettiin VTT:llä.

8 Alakattojen purku toi näkyviin katon rakenteet. Toisen kerroksen avara näyttelytila avautuu ison lasiseinän ansiosta metsämaisemaan.

9 Ala-aulan pylonin juuri mantteloiittiin 300 mm lautamuotia vasten tehdyllä valulla. Samalla pylonin ympäri tehtiin istuinpenkki. Mustan, paksun pilarin jalusta näyttää kellarin vanhan lattiapinnan. Taaimmaiset teräspilarit ovat uuden, louhitun kellarin alueella.

MITEN WEILIN&GÖÖSIN PAINOTALOSTA TULI NÄYTTELYKESKUS WeeGee

- Professori Aarno Ruusuvoori (1924 - 1992) suunnitteli rakennuksen kaksi ensimmäistä vaihetta Weilin & Göösin kirjapainoksi
- Ruusuvoori halusi liittää tehdassalin koneineen saumattomasti Tapiolan luontoon ja onnistui siinä suurten ikkunapintojen avulla.
- Talo valmistui kolmessa vaiheessa vuosina 1964 - 1974
- Talo on kansallisesti merkittävä suojelukohde
- Helmikuu 1963 Weilin & Göösin Tehdaskiinteistön ensimmäisen osan rakennustyöt aloitettiin
- 1.11.1963 Harjannostajaiset
- Huhtikuu 1964 kirjapainon toiminta käynnissä: latomo, paino- ja taitto-osastot toimivat Tapiolassa tehdaskiinteistön toisessa kerroksessa. Alakerrassa sijaitsivat tavarantoimitus, paperivarasto, pukuhuoneet, ruokala sekä konttoritilat
- 2.3.1966 Toisen vaiheen rakentaminen alkoi
- Maaliskuussa 1967 rakennuksen toinen vaihe valmistui
- 28.11.1968 presidentti Kekkonen vieraili Tapiolan painotalossa
- 1.5.1970 painotalossa siirryttiin automaattiseen tietojen käsittelyyn.
- 14.7.1970 yhtiön osake-enemmistö siirtyi Amer-Tupakka Oy:lle
- Keväällä 1974 valmistui Bertel Ekegrenin suunnittelema rakennuksen kolmas vaihe
- 3.-4.7. 1974 yhtiön pääkonttori muutti Tapiolaan ja aloitti toimintansa "uudessa avokonttorissa"
- vuodet 1977 - 1990 useita yrityskauppoja ja liiketoimintaan liittyviä järjestelyjä.
- Keväällä 1992 Weilin & Göösin painotoiminta muutti Espoosta Vantaalle.
- 10.7.1992 Espoon kaupungin rakennuslautakunta myönsi poikkeusluvan "teollisuusrakennusten ja teolli-

- suuslaitosten" - rakennuskaavasta. Vuoden voimassa ollut poikkeuslupa salli tuotantotilojen käyttötarkoituksen muuttamisen toimisto- ja työhuonetoiksi.
- 23.1.1995 Weilin & Göös siirtyi WSOY:n tytäryhtiöksi WSOY:n ostettua suurimman osan Amer-yhtymän graafista ryhmää
- 1990-luvun puolivälissä entiseen painosaliin rakennettiin liikuntatilat salibandy pelaaajille
- Vuonna 1997 Espoon kaupunginhallitus päätti hankkia WeeGeeltä tilat Galleria Otsolle, jonka jälkeen rakennuksen tilojen siirtyminen kulttuurille on tapahtunut vaiheittain.
- 1998 rakennuksen kolmannen osan katolla sijaitsevassa muuta rakennusta pienemmässä maisemakonttoritalossa avattiin Helinä Rautavaaran museo
- 1998 Galleria Aarni aloitti toimintansa WeeGee-talossa
- 14.10.1999 Espoon kiinteistölautakunta päätti vuokrata Kiinteistö Oy WeeGeen tiloja 1152 m² Espoon kaupunginmuseon käyttöön 1.1.1999
- 14.12.1999 kaupunginhallitus hyväksyi kuopiolaisen Saastamoisen säätiön taidekokoelman tallennuksen Espoon kaupungille sijoitettavaksi tulevaan Espoon taidemuseoon.
- Vuonna 1999 kulttuurilautakunta hyväksyi WeeGee-hankkeen esisuunnitelman ja hankesuunnitelman.
- 1.1.2000 Etelä-Tapiolan lukio muutti rakennuksen kolmannen osaan. Suunnittelijoina arkkitehtitoimisto Kari Järvinen ja Timo Airas
- 20.11.2001 kaupunginvaltuusto hyväksyi keskinäinen kiinteistöyhtiö WeeGeen koko osakekannan ostamisen. Kaupunki myi kaikki omistamansa Novo Group Oy:n osakkeet ja päätti että myyntitulot, noin 214.6 Mmk voidaan käyttää Keskinäinen Kiinteistö Oy WeeGeen osakkeiden hankintaan ja kiinteistön peruskorjaukseen.

- Omistajan vaihdos Varma-Sampo ja Amer OYJ myivät osuutensa Espoon kaupungille
  - 8.5.2001 Hankesuunnitelman mukaan kiinteistöstä rakennetaan visuaalisen ja esineellisen taiteen keskus
  - Vuonna 2001 WeeGee-projekti käynnistyi ja talon korjaussuunnittelu alkoi.
  - Keväällä 2002 Espoon kaupunginmuseo avaa WeeGee-talossa näyttelytilansa
  - Kesällä 2004 WeeGeen kahden vanhimman osan muutos- ja korjaustyöt käynnistyvät.
  - Mittavan remontin jälkeen WeeGee - talo luovutettiin vuoden 2005 lopussa Espoon kaupungin Kaupunkikulttuuriyksikölle, joka on vuokrannut tilat Espoon kaupungin Kiinteistöpalvelukeskukselta. Muutostöiden suunnittelusta vastasi Airas Arkkitehdit Ky
  - Tammikuussa 2006 talossa aloittavat toimintansa Espoon kuvataidekoulu ja musiikkiopisto Juvenalian musiikkileikkikoulu. Cartes muuttaa WeeGeelle.
  - 12.5.2006 talon ensimmäinen kerros avataan. Toimintansa aloittavat uudelleen Espoon kaupunginmuseo ja Galleria Aarni. Myös Café WeeGee aloittaa toimintansa.
  - Toukokuussa 2006 alkoi Ahertajantien liikenneympyrän rakennustyöt
  - Piha-alueiden kunnostus jatkuu kesän ja syksyn 2006 ja talon sisällä rakennetaan näyttelytiloja.
  - 13.10. 2006 koko talo avaa ovensa monipuolisena museoiden, näyttelyiden, taiteen ja tapahtumien näyttelykeskuksena.
  - Talon muutos- ja peruskorjaustöiden kustannukset n. 23,5 milj. €
  - Talon kokonaispinta-ala on yli 23 000 m²
  - Näyttely- ja kulttuuritiloja talossa on noin 17 500 m².
- Lähde: www.weegee.fi,
Rakennushistoriaselvitys 2004, Arkkitehtitoimisto Okulus Oy